

LEVI CENTER NI IZPOLNIL SVOJIH OBLJUB

Dosedanja vladna bilanca - negativna!

Predsednik deželne vlade dr. Berzanti je javno izjavil, da bodo z vsemi sredstvi izbojevali popolno avtonomnost in priznanje vseh pravic slovenski manjšini v naši deželi, kar pa je ostalo samo pri besedi. Odpraviti je treba vojaške služnosti, kar bo osnova za gospodarski dvig naših krajev

Bilanca petletnega vladanja levega centra za Beneško Slovenijo ni nič kaj ugodna. Številne obljube niso bile izpolnjene: od vojaških služnosti do industrializacije in razvoja turizma ni bilo na našem področju storjenega ničesar. Kljub vsem obljubam, programom in željam so morali naši ljudje odhajati za delom od doma v tujino ali v druge italijanske pokrajine, čeprav bi lahko naši ljudje ostali doma in delali, če bi bil izpolnjen vsaj del vseh obljub. Tako pa statistike neusmiljeno kažejo, da je prav raven zaslužkov in plač v Beneški Sloveniji daleč pod nacionalnim povprečjem, kar jasno kaže, da bo treba tukaj marsikaj spremeniti in tudi začeti znova.

Ker Krščanska demokracija in njeni zavezniki niso v vsem obdobju, odkar so na oblasti, storili prav ničesar, tako v ekonomskem kot nacionalnem slislu, smo prepričani, da zato ta stranka ne bo našla odmeva pri slovenskih volilcih. Naši ljudje so namreč že sili obljub o ekonomskem dvigu njihovega ožjega področja kot tudi obljub o nacionalnem priznanju njihovega obstoja. Vemo namreč, da še do danes ne morejo beneški Slovenci obiskovati šol v svojem jeziku in je, žal, slovenska beseda prisotna doslej samo v tisti cerkvi, kjer so duhovniki domačini, pa tudi tu bi radi pregnali slovensko besedo, vse to pa bo verjetno odbilo naše volilce, da bi glasovali za stranke levega centra.

Upamo, da bosta imeli nova rimska in deželna vlada več razumevanja in posluha za reševanje nacionalnih in ekonomskih problemov slovenske jezikovne skupnosti v videmski pokrajini, saj je skrajni čas, da prenehamo na tri različne

načine obravnavati iste Slovence v treh pokrajinah dežele Furlanije-Juljske Benečije. Morda je to edinstveni primer v svetu, da tržaški ali goriški Slovenec lahko hodi v šolo, kjer je pouk v materinem jeziku, medtem ko mora beneški in kanalski Slovenec hoditi v italijanske šole.

Obstoja slovenske jezikovne skupnosti v videmski pokrajini ni mogoče zanikati kljub stoletnemu prizadevanju, da bi z vsemi sredstvi, predvsem ekonomskimi, poitalijančili naše ljudi. Zgodovina pra-

vi, da ta poskus ni uspel in ne bo uspel. Nasprotno, veličina in močrost, pa tudi politična zrelost nove vlade bo nedvomno v tem, če bo priznala tako nacionalno kot ekonomsko samostojnost naše jezikovne skupnosti. Sedanji predsednik deželne vlade dr. Berzanti je namreč nekoč javno izjavil, da ne bodo izkoristili samo pravic, ki izvirajo iz posebnega deželnega statuta, temveč tudi pravice in možnosti v širšem državnem merilu, da bi izbojevali popolno avtonomnost in priznanje vseh pravic slovenski

manjšini v deželi Furlanija-Juljska Benečija.

Upamo lahko torej, da bodo volitve pozitivno odgovorile na vsa, zgoraj omenjena vprašanja, in da bo slovenska nacionalna skupnost v novem obdobju doživela tako priznanje svojih manjšinskih pravic tako v šoli kot tudi na gospodarskem področju: to je odprava vojaških služnosti, ki najbolj ovirajo gospodarski in turistični razvoj naših krajev ter silijo naše ljudi, da odhajajo in zapuščajo svoje rodne kraje.

PRED VOLITVAMI V PARLAMENT IN DEŽELNI SVET

Letos manjše zanimanje za volitve

Letos prvič kandidira za deželni svet nova politična skupina "Movimento Friuli", (furlansko gibanje), ki dosledno priznava obstoj nacionalnih manjšin in njihove pravice. Slovenska skupnost predložila svojo kandidatno listo samo na Tržaškem

Letošnja predvolilna dejavnost ni tako živahna in privlačna kot smo je bili vajeni doslej. Stranke namreč niso v svojih predvolilnih programih predložile ničesar novega in je zato čutili gotovo utrujenost in nezanimanje volivcev. Letos bo prvič stopilo na volišče skoraj tri milijone novih volivcev, to se pravi mladine, in veliko vprašanje je, katero stranko bodo volili mladi ljudje. To pa ni samo tipično za Italijo, temveč za vso Evropo, saj smo bili pred kratkim priča silovitim študentskim demonstracijam v Berlinu in Zahodni Nemčiji, kjer je mlada generacija pokazala izredno nezadovoljstvo tako nad politiko demokristjanov in socialnih demokratov. Sodobna evropska mladina je namreč nezadovoljna tako z levimi kot z desnimi strankami, ki v bistvu ne nudijo odgovorov na najbolj pereča vprašanja sedanjosti.

Zavoljo tega so tako v Italiji kot pri nas možna velika presenečenja na volitvah, kajti glasovi mladih bodo morda odločali prav o njihovem izidu.

Napovedovati izid volitev je precej tvegano, vendar menimo, da bo furlansko gibanje "Movimento Friuli" pridobilo precej glasov prav zavoljo svojega programa.

"Movimento Friuli" izjavlja namreč, da ni niti da desni, niti na levi, niti v centru ter nima nobene namena spreminjati nacionalne politike. Bori se namreč za enotnost Furlanov tako v političnem, teritorialnem in gospodarskem smislu. Furlansko gibanje namreč ni stranka v klasičnem smislu besede, temveč gibanje, ki se bori za koristi Furlanov.

Ker Slovenska skupnost ni prisotna v videmski pokrajini, bo verjetno furlansko gibanje "Movimento Friuli" pritegnilo precej glasov naših ljudi, ker si je gibanje v svoj predvolilni program zapisalo tudi priznanje obstoja in pravic nacionalnih manjšin, s tem pa tudi priznanje in obstoj slovenske nacionalne manjšine v videmski pokrajini.

Furlansko gibanje namreč izjavlja, da je italijanska politika do nacionalnih manjšin bila doslej ena sama in edina: poitalijančenje Slovencev, Nemcev in Furlanov. Furlansko gibanje pa, nasprotno, poudarja avtonomnost in pravico sleherne nacionalne manjšine do njenega obstoja in življenja, kar ni samo v duhu italijanske republikanske ustave, temveč tudi v duhu temeljnih človeških pravic, deklariranih v listini OZN.

Vprašujemo se, zakaj Slovenska skupnost ni prisotna v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini. Čudno je namreč, da Slovenska skupnost na našem področju ni izkoristila v tem smislu ustavnih možnosti in zagotovil, ki omogočajo predvolilno kampanjo v slovenskem jeziku. Že s tem bi namreč lahko pridobila mnogo glasov naših ljudi, ki bodo zato verjetno odšli v korist drugih italijanskih strank. Tako smo spet zamudili edinstveno priložnost za prebujitev slovenskega življa v naši pokrajini in bomo morali zato verjetno čakati spet pet let, do novih volitev.

Breg v Terski dolini je najzapadnejša slovenska vas, ki pa na žalost počasi izumira. Ker ni v vsej okolici nikakega vira zaslužka, so se morali vsi njeni prebivalci izseliti. Na sliki: zapuščene in propadajoče hiše

Prvi Maj

In spet smo dočakali nov prvi maj, prvi maj 1968. leta! In spet je to praznik dela, cvetja in razkošne pomladi. Praznik, ki ga praznujejo povsod po svetu ljudje, ki se trudijo v potu svojega obraza na zemlji, v rudnikih, po tovarnah, šolah, po laboratorijih in univerzah. Delo je tisto, pa naj bo rečno ali intelektualno, ki druži vse ljudi na svetu v en sam cilj; zagotoviti čim lepše, polnejše in lažje življenje vsem ljudem sveta. In delo je spet tisto, ki druži vse, ki si pošteno služijo kruh, da čim svečaneje, ponosneje in radostneje praznujejo svoj praznik, svetovni praznik dela, 1. maj.

Kaj naj zapišemo v našem uvodniku ob 1. maju? Prepričani smo namreč, da bodo številni naši emigranti tudi ta praznik izkoristili, da bodo za hip ali dva prihiteli domov in našli svojo ožjo domovino in domačijo v cvetju razkošne, pozne pomladi. Da si bodo po stari delavski šegi in navadi zataknil v gumbnico rdeči nagelj, znamenje proletarca in delavca. Da si bodo spet zaželeli doma, pod krovom, srečen praznik ter hkrati pomislili na tisoče človeških rok, ki bi rade delale, a so ostale še zdaj brez dela. In da se bodo zamislili nad svojo tragično usodo, ki jim ne dopušča da bi delo dobili v zapuščenih dolinah in vaseh svoje prelepe deželice - Beneške Slovenije.

Ena temeljnih človeških pravic, ki si jo je človeštvo s krvjo in težavo priborilo v svoji dolgi zgodovini, je nedvomno pravica do dela. Ta pravica do dela je sicer razglašena skoraj v vseh programih in ustavah demokratičnih in republikanskih držav, vendar pa je resničnost, žal, precej drugačna. Takšna resničnost je prisotna tudi pri nas, saj imamo vsi načelno pravico do dela, vendar dela za naše roke ni nikjer.

Ozrmo se samo po Benečiji: kje je tukaj delo za številne roke naših ljudi, kje je gospodarski napredek, kje je razvoj naših krajev? Ugotovitve so žalostne: ni dela, z njim pa ni razvoja ne napredka. Nasprotno, prav delo je tisto, ki sili naše ljudi v ekonomsko emigracijo, delo je tisto, ki odvzema naše najboljše roke domačinom tlem in jih sili, da svojo dragoceno moč in sposobnost puščajo v tujini, daleč od doma.

Zato naj ne bo letošnji prvi maj samo praznik dela, temveč tudi dan, ki naj znova opozarja, da bo samo delo, oziroma možnost dela v naši deželi rešilo deželo pred propadom, umiranjem in izseljevanjem naših najboljših ljudi.

Doma in po svetu

TITO NA DALJNEM VZHODU

Pred kratkim je jugoslovanski predsednik Tito obiskal Japonsko, L.R. Mongolijo in Iran (Perzija).

V PRAGI NOVA VLADA

Po odstopu prejšnje češkoslovaške vlade je predsednik ČSSR Svoboda zaprisegel novo vlado, ki jo vodi novi predsednik vlade Oldrich Černik.

PRISTANEK SOVJETSKIH KOZMOSOV

Sovjetska umetna satelita Kosmos 212 in 213 sta se srečno vrnili na zemljo. Kot je znano so sovjetski znanstveniki 15. aprila uspešno združili omenjena satelita v vesolju ter ju potem spet ločili. Omenjena uspešna združitve satelitov pomeni pomemben korak naprej k osvajanju Lune.

DELAJSKI NEMIRI V VICENZI

V Valdagno, pokrajina Vicenza, je prišlo do hudih delavskih nemirov in stavke zaradi odpustov v tovarnah tekstilnega kombinata Marzotto.

2600 MILIJONOV ZA DEŽELNO TRGOVINO

Dve milijardi šest sto milijonov lir je deželna vlada Furlanije-Juljske Benečije namenila za razvoj in napredek deželne trgovine.

MAJA UNIVERZA V VIDMU

Predsednik republike Saragat bo maja podpisal dekret o ustanovitvi fakultete za tuje jezike in književnosti v Vidmu. S tem bo Videm postal novo univerzitetno središče v Italiji.

UMRL DR. BRUNO PINCHERLE

Pred kratkim je umrl v Trstu dr. Bruno Pincherle, eden izmed najuglednejših tržaških antifašistov, pogumen so-delavec odporniškega gibanja in velik prijatelj Slovencev v Italiji.

Važni sklepi deželnega odbora

Prispevki dežele za melioracijska dela

Uredili bodo gorsko porečje Tilmenta, Tera in Nadiže - Sprejeli še druge važne sklepe, ki se nanašajo na kmetijstvo

Deželni odbor je z odobritvijo predloga odbornika za kmetijstvo Comellija sklenil dodeliti 1.250 milijonov lir za melioracije v naši deželi. To vsoto je dalo na razpolago ministrstvu za kmetijstvo v okviru ukrepov za pomoč zaoostalim krajem in bo razdeljena konzorcijem v Vidmu, Pordenonu, Gorici in v Trstu. Pri nas bo dobil denar konzorcij za gorske melioracije « Zgornjega Tilmenta in Bele » iz Vidma.

Deželni odbor je poleg tega sprejel še več drugih sklepov, ki se nanašajo na kmetijstvo. Neki sklep se tiče 210 milijonov lir iz

datka za vzdrževalna dela na raznih napravah, kot so nasipi ob rekah in hudournikih, zaščitni zidovi proti plazovom in usadom in druga podobna dela.

Sklenili so tudi, da bodo akreditirali okrožnemu gozdnemu inšpektoratu v Vidmu 120 milijonov lir za gorsko porečje Tilmenta in Tera in 25 milijonov lir za porečje Nadiže. Videmska pokrajina bo poleg tega dobila še 70 milijonov lir kot prispevek za zemljiška izboljševalna dela na podlagi « zelenega načrta » in 32 milijonov lir za kritje zavarovalnih polic proti toči.

IZ TERSKE DOLINE

Zgradili bodo cesto na Bernadijo in Veliki vrh

V okviru programacije turističnega in socialnega razvoja Terske in Krnahtske doline so občinske uprave občin Brdo, Tipana, Neme in Čenta v soglasju z ustanovo za hribovsko gospodarstvo vključile tudi gradnjo nove ceste Bernadija - Veliki vrh. Cesta bi se pričela v Sedigli in bi potekala preko Uzeunta, Bernadije, Zavrha, Prjesake, Viskorše in do Krnahte.

Do realizacije tega dela bo verjetno prišlo kmalu, saj je deželni odbor na predlog odbornika Comellija že odobril financiranje za prvi delež in sicer za tisti del ceste, ki vodi iz Krnahte v Viskoršo. Stroški za prva dela znašajo 18 milijonov lir.

Ko bo urejena ta cesta, bo potrebno urediti tudi ono, ki vodi od mosta Sambo v Viskoršo in ono drugo, ki vodi od istega mosta proti Krnahti. V delu so pa tudi že priprave za asfaltiranje ceste Zavrh-Prjesaka.

Našli truplo izginule žene iz Sedigle

Dne 9. t.m. so našli truplo 43-letne Elde Kusič por. Biasizzo, ki je tik pred božičnimi prazniki izginila neznanu kam. Našli so jo delavci, ki so sadili drevje na pomočju Bernadije. Iskali so jo po vsej okolici vso zimo in organizirali večkrat celo množično iskanje, ki se ga je udeležila vsa vas, a o ženi ni bilo nobenega sledu. Sedaj je v teku preiskava, ker ni izključeno, da jo je kdo ubil ali pa da je napravila samomor, kajti žena je dlje časa bolehalo za živčno izčrpanostjo. Zapušča starše, 22 in 23 letna sina in moža.

Več kot deset procentov volivcev v emigraciji

Te dni so v Čenti pregledali občinske volilne sezname in ugotovili, da je v inozemstvu več kot 10 procentov volivcev. Tem bodo poslali posebne dopisnice, na podlagi katerih bodo imeli pravico do brezplačne vožnje domov in za povratek.

Gozdni požar v Šteli

V nekem gozdu v Šteli nad Čento je prišlo do hudega gozdnega požara. Plameni so v kratkem času zajeli kar 21 hektarjev gozda. Gasilci in domačini so se morali dolgo truditi, da so zadušili ogenj. Kako je prišlo do požara ni znano, verjetno pa je, da je v

okolici prejšnji dan, ko je bilo dosti nedeljskih izletnikov, nekdo odvrnil cigaretni ogorek ali vžgalico. Sedaj so tla suha in so zato požari zelo pogosti.

Izpod Kolovrata

Za gradnjo poljske poti

Domačini so z velikim veseljem sprejeli novico, da je deželno prisodništvo za kmetijstvo dodelilo dreški občini 2.850.000 lir za gradnjo nove kolovozne poti v Gorenji Dreki. Ko bo delo opravljeno, bodo njihove njive in senožeti bolj pri rokah in tudi vseh bremen ne bo treba nositi na hrbtu, ampak jih bodo lahko vozili.

Tudi cesta, ki pelje iz vasi Platac v sosednji grmeški občini, bo kmalu dograjena. Za to delo je deželno prisodništvo za kmetijstvo dalo 16 milijonov in 640 tisoč lir prispevka.

Praznik drevja

V dreški občini so tudi letos priredili praznik drevja, katerega so se udeležili vsi šolarji in lokalne oblasti z županom na čelu. Drevca, katera so potem šolarji zasadili, je blagoslovil domači župnik iz Krasa g. Valentin Birtič.

Prapotno

Nesreča ne počiva

Nekaj dni pred veliko nočjo so našli na cesti, ki vodi iz Frdjela v Budigoj, hudo ranjenega 43 letnega Celsa Velesiča. Na glavi je imel hudo rano, ki je močno krvavela in še več drugih poškodb. Sedaj so karabinjerji uvedli preiskavo, da bodo izvedeli kako je prišlo do nesreče, ker izgleda, da ga je nekdo udaril. Velesič bo ozdravil, če ne nastopijo komplikacije, v teku enega meseca.

Precej hudo se je ranila 43 letna Doroteja Dorlič por. Mosolo iz Stare gore. Ko se je vračala z dela, je nerodno stopila in padla. Poškodovana si je koleno in se bo zato morala zdraviti mesec dni.

Nesreča res nikoli ne počiva, 77 letni Ivan Collorič je padel s postelje, kose je zdelo, da je najbolj na varnem in se mu ni treba bati nesreč. Zlomil si je nogo in potolkel po glavi. Tudi ta bo ozdravil v enem mesecu.

IZ NADIŠKE DOLINE

Napeljava električne energije v industrijske namene

Zvedeli smo, da so v okviru iniciative za industrializacijo čedadškega okoliša vključili tudi načrt za napeljavo potencirane električne energije, ki bo služila za pogon raznih obratov, ki jih bodo postavili tam okoli. Stroški za napeljavo te vrste električne energije bodo znašali okoli 250 milijonov lir. Za to delo je dežela že namenila 40 milijonov lir, dočim je ustanova ENEL zagotovila 50% prispevka na znesek 103 milijonov lir.

Vse torej kaže, da se bodo načrti izvedli in da bodo naši ljudje morda res našli možnost, da se zaposle na domačih tleh.

Nemški zgodovinarji obiskali Čedad

Pred kratkim je kakih 30 zgodovinarjev, ki so prišli iz Dunaja, obiskalo naše mesto in si ogledali, langobardske zanimivosti. Bili so tudi v muzeju, kjer je zbranih največ predmetov velike zgodovinske vrednosti in paleokršćanski muzej, ki je v stolni cerkvi. Skupino je vodil prof. Birbaum, ki je tako že četrtič obiskal naše mesto.

Demografsko gibanje

Meseca marca je število prebivalstva čedadške občine za malenkost naraslo. Ob koncu meseca so namreč zabeležili 10.732 rezidentnih ljudi (5180 moških in 5.552 žensk). Rodilo se je 9 otrok (4 dečki in 5 deklic), umrlo je 10 oseb (8 moških in 2 ženski), v občino se je priselilo 35 oseb, izselilo se jih je pa 34. Poroke so bile tri.

Sv. Peter Slovenov

Shod živinorejcev Nadiške doline

Deželno prisodništvo za kmetijstvo je organiziralo pred kratkim v Špetru shod živinorejcev Nadiške doline. Shoda se je udeležilo kakih 70 živinorejcev. Ob tej priliki niso imeli samo možnosti slišati kakšne načrte ima dežela za ojačanje tega sektorja Nadiške doline, ampak so tudi sami predlagali, kaj bi bilo najbolj potrebno ukreniti.

Vsi so poudarjali, da bi bilo potrebno predvsem urediti pašnike, ker bi tako bolje izkoristili travo in tudi ne bi bilo potrebno prevažati sena. Vse to bi lahko mnogo pripomoglo, da bi se zmanjšali stroški za rejo, ki so sedaj precej visoki in zato redijo ljudje vedno manj živine.

Ob koncu diskusij so sklenili, da bodo organizirali meseca junija v Špetru razstavo goveje živine, nazadnje so si ogledali pa še moderno mlekarno v Azli, ki bo v kratkem začela delovati in bo valorizirala mlečne proizvode mnogih krajev Nadiške doline.

Umrli je msgr. Peter Qualizza župnik iz Dolenjega Brnasa

Dne 18. t.m. smo spremili k zadnjemu počitku monsignorja Petra Qualizza, ki je umrl v 81 letu starosti. Gospod Qualizza je prišel iz Kosce v šenlenarski fari še pred 50 leti in je ostal tukaj, sprva kot kaplan in pozneje kot župnik in rektor znanega Marijinega svetišča, vse svoje življenje.

Rajnik gospod Qualizza je bil zelo priljubljen med svojimi verniki in je bil eden tistih duhovnikov Beneške Slovenije, ki je delil dušno tolažbo svojim faranom v materinem jeziku. Bil je pa tudi izredno dobrega srca in je dajal vsestransko pomoč. Z njim smo zato izgubili ne samo duhovnega

vodjo, ampak tudi velikega dobrotnika.

Njegovega pogreba se je udeležila množica domačinov in tudi veliko število duhovnikov iz oddaljenih far. Pokopali so ga na domačem pokopališču v Dolenjem Brnasu.

Ureditev ceste

Pred kratkim je prišlo na občino sporočilo, da je deželno prisodništvo za kmetijstvo dodelilo tri milijone lir prispevka za dokončno gradnjo in ureditev ceste, ki vodi iz Azle proti karkoškem gozdu in se priključuje potem na šenlenarskem ozemlju k cesti, ki vodi v Pikone in na Staro goro.

Ko bo cesta dograjena, se je bo posluževal poleg domačinov prav gotovo tudi kak izletnik, saj je ob nedeljah in praznikih cesta, ki vodi iz Čedada na Staro goro, preobremenjena.

Nesreča pri delu

Hudo se je obdrgnil po kolenih in dobil globoko rano na roki 36-letni Valter Manig iz Špetra, ko je oral s traktorjem. Ozdravil bo v dveh tednih.

Podbonesec

Na tisoče turistov o veliki noči

Velikonočni prazniki in prijetni topli dnevi so privabili v Nadiško dolino na tisoče izletnikov. Vaške gostilne so bile zato nabito polne in marsikdo je moral iskati jedalce in pijače kje drugje, ker je povsod zmanjkalo vsega.

Tudi maloobmejni promet je bil izredno velik, posebno na velikonočni ponedeljek. Skozi Čedad je šlo skoraj 30 tisoč avtomobilov in avtobusov in zato so bili redarji, čeravno jih je bilo več kot običajno, zelo zaposleni.

Meseca marca je mali obmejni promet dosegel rekordno število prehodov v Štupci, saj so jih zabeležili vsega skupaj kar 138.804 in sicer 92.675 italijanskih državljanov in 45.669 jugoslovanskih, z dvolastniško izkaznico pa je pre-

Iz Rezjanske doline

Zgradili bodo cesto Liščeca - Gozd

Pred kratkim so se sestali župan in občinska odbornika Madotto in Bobaz, da so skupaj proučili načrt za gradnjo nove kolovozne poti, ki bo povezovala Liščeca z zaselkom Gozd. Cesto bodo zgradili z deželnim prispevkom in bo stala okoli deset milijonov lir. Zgraditev te nove arterije bo velikega pomena tako za ljudi iz Liščec kot onih iz Gozda.

Tavorjana

Gozdni požari v Tavorjani, Špetru in Prapotnem

Pred velikonočnimi prazniki je prišlo v gozdu med Tavorjano in Čedadom do hudega požara, dokaterega je verjetno prišlo zaradi neprevidnega odmetavanja tlečih vžgalic ali cigaret. Ogenj je zajel okoli 14 hektarjev in povzročil za več kot 300 tisoč lir škode. Na srečo so hitro prihiteli na kraj požara gasilci, ki so v kratkem času zadušili plamene, ker drugače bi bila škoda še večja.

Do precej hudega požara je prišlo tudi v Špetru in sicer v kraju Slatonik. Vnel se je kstanjev gozd in nastalo je za 200 tisoč lir škode.

koračilo mejo 460 ljudi. Samo na obmejnem bloku v Štupci so zabeležili 134.181 prehodov. Skozi ostale bloke pa je tako-le gibanje: skozi Polavo pri Čeplesiščih v sovedenski občini 1067, skozi Učjo 978, skozi Most na Nadiži (Ponte Vittorio) v tipanski občini 637, skozi Mišček v Idrijski dolini 583, skozi Robedišče 564 in skozi Solarje pri Dreki 479.

Vse kaže, da si turizem res utira pot po naših lepih dolinah in zato bo treba resnično nekaj ukreniti, da se razvije ta panoga, ki bi dajala ljudem možnosti vsaj malega zaslužka, če že drugega ni mogoče.

Padel je po stopnicah in si zlomil nogo

V videmsko bolnico so morali peljati 67-letnega Ivana Batističa, ker je tako nesrečno padel po stopnicah v domači hiši, da si je zlomil levo nogo v stegnu. Zdravniki so izjavili, da bo ozdravil v treh mesecih.

Sv. Lenart

Pet milijonov lir za cesto v Hlasto

Končno so se spomnili, da obstojajo ljudje tudi v Hlasti in da potrebujejo cesto, ki bi jih povezovala s sosednjim zaselkom Kamnje. Deželno prisodništvo za kmetijstvo je v ta namen že nakazalo pet milijonov lir.

Pred kratkim so pričeli graditi tudi cesto, ki bo vodila v Črnico in bo stala 23 milijonov lir. Tudi stroške za izvedbo tega dela bo financiralo prisodništvo za kmetijstvo.

Srednje

Cesta v Trbilj

V kratkem bodo pričeli z deli, da bodo uredili cesto, ki vodi v Gorenji in Dolenji Trbilj. Predvidevajo 22 milijonov in pol stroškov in jih bo 80% krila dežela.

Tretji požar pa se je razvil v neki kopi sirišča, ki je stala pred hišo Ivana Pussinija. Tudi tu je nastalo precej škode, ker so plameni oplazili tudi hišno poslopje.

Ureditev ceste

Občinska uprava je dala pred nedavnim v zakup dela za ureditev in asfaltiranje ceste, ki pelje iz Ronk v Tojan.

Poroka

Poročil se je naš vaščan mehanik Pierino Cudicio z Angelo Nadalutti iz Čedada. Prijatelji jima čestitajo in želijo mnogo sreče in veselja v zakonskem življenju.

Fojda

Dela v teku

Občinska administracija je dala v zakup dela za gradnjo kanalizacije v Čeneboli in v Podvratih. Stroški za to gradnjo znašajo 14 milijonov lir. Istočasno je dala občina v zakup tudi dela za gradnjo novega vodovoda (13 milijonov lir).

Ljudje teh hribovskih vasi težko pričakujejo, da bo to delo izvedeno, saj plačujejo dovolj visoke davke, da bi imeli vsaj delček tistega, kar imajo druge vasi že zdavnaj.

IZ NAŠE ZGODOVINE

STARE ZVEZE MED ČEDADOM IN TOLMINOM

Povezava Čedadu z Gornjim Posočjem izhaja že iz časov oglejskega patriarhata - Tudi danes ne bi mogli biti brez nje, kajti življenje Čedadu je odvisno predvsem od sosednjih krajev onkraj meje

Povezava Čedadu s Tolminom je tisoč let stara. Oglejski patriarhi so imeli v posesti tolminsko deželico do leta 1420, ko so Benetke podjarmile patriarhat. Slovenci do Matajurja in Kolovrata so prišli takrat pod beneško republiko, Slovenci Tolminske pa pod goriške grofe.

Slovenci so ostali pogani kakih dvesto let po naselitvi tega ozemlja. Prišel jih je pokristjanjevati oglejski patriarh Pavlin II. v začetku devetega stoletja. Ta je imel pri pokristjanjevanju velike zasluge, zato si je pridobil tudi velike pravice pri cerkvah na Tolminskem. Prva duhovnjak na Tolminskem je bila volčanska s cerkvi v Črnem logu (eclesia in silva nigra), sedaj pokopališka cerkev sv. Danijela v Volčah. Oglejski patriarh Janez IV. je leta 1015. izročil v uživanje čedadskemu kapitelju desetino nekaterih cerkva na Frijulskem in tudi desetino v Volčah. Oglejski patriarhi so postali gospodarji Tolminske leta 1077. Cerkevne zadeve na Tolminskem je vodil čedadski kapitelj. Pravice do tolminskih cerkva je kapitelj potrdil papež Celestin leta 1192. Dokument našteva sledeče cerkve na Tolminskem: cerkev v Volčah, cerkev v Tolminu, cerkev v Bovcu in cerkev na Šentviški gori. Patriarh Raymund je izročil leta 1297 dohodke tolminskih cerkva kapitelju v Čedadu. Kapitelj je upravljal cerkve na

Tolminskem po svojih vikarjih; tem je leta 1306 določil dohodke.

Leta 1356. je oglejski patriarh razdelil svoje cerkveno območje v arhidiaconate. Tako je to leto bil ustanovljen arhidiaconat, ki je obsegal celotno tolminsko deželico. Arhidiacon za Tolminsko si je izvolil vsako leto čedadski kapitelj izmed svojih kanonikov. To je trajalo do avstrijskega cesarja Jožefa II., ki je tolminski arhidiaconat odpravil leta 1782.

Več stoletij so tolminski arhidiaconi stonovali v Tolminu od sedeža v Čedadu in hodili na vizitacije cerkva po Tolminskem, a v sedemnajstem in osemnajstem stoletju so imeli velikokrat prepire z avstrijsko oblastjo, ker ta ni marala, da izvršujejo na Tolminskem državljani beneške republike cerkvene službe. Nazadnje so se pogodili, da stanujejo arhidiaconi v Tolminu. In tako so arhidiaconi stolovali v Tolminu od leta 1738 do odprave arhidiaconata po avstrijskem cesarju Jožefu II. leta 1782. Arhidiaconi so imeli skoraj škofovsko oblast. Tudi iz Tolmina so skrbno leto za letom vizitirali cerkve po Tolminskem, Kobariškem in Bovškem.

Med goriškimi grofi in oglejskimi patriarhi so bili pogosti spori za posest Tolminske. Večkrat je bil Tolmin v boju požgan. A patriarhi so vedno na novo uveljavili svojo posest. Ko je bil oglejski patriarh Markvard v denarni

stiski, je leta 1379. zastavil Tolminsko mestu Čedadu za 6.000 mark (75.900 florintov). Čedad ni hotel več vrniti Tolminske patriarhu. Šele vojna med Avstrijo in beneško republiko je rešila ta spor za posest Tolminske v prid Avstrije. To se je zgodilo leta 1509.

Čedadski kanoniki so skrbno varovali svoje cerkvene pravice na Tolminskem. Poskrbeli so, da jim je tudi papež Pij II. na novo potrdil te njihove pravice z bulo leta 1459. in sicer nad cerkvami v Volčah, Tolminu Kobaridu, Bovcu in na Šentviški gori. Isto je storil tudi papež Pavel leta 1558. In leta 1749. jim je celo cesarica Marija Terezija te pravice potrdila. Čedadski kapitelj je imel s tolminskimi glavarji neštete spore, tako zaradi desetine, zaradi cen žita in druge.

Med beneško republiko in Avstrijo so bili v odseku Tolmin večkratni spori zaradi meje. Končno so leta 1755. določili mejo po vrhu Kolovrata in Matajurja. Takrat je prišla občina Dreka pod Benečijo, le cerkveno je ostala še nadalje pod župnijo Volče in to do leta 1779., ko je tolminski arhidiacon Peter Janez Noltingen 27.IX.1779. izločil cerkev D.M. v Dreki iz volčanske župnije. S tem je izgubila volčanska župnija okrog 600 duš.

Za časa Napoleona je prišla Benečija pod Avstrijo. Meja na Kolovratu je odpadla, Tolminci so

Čedad, ki je zaradi svoje lege imel vseskozi v zgodovini izredno važnost, se je že v langobardskih časih razvil v mirno in važno tržišče. Pavel Dijakon ga v svoji zgodovini imenuje « forum negotiationis ».

spet kupčevali s Čedadom. Meja na Kolovratu se je povrnila leta 1866, ko je Benečijo dobila Italija. A je spet odpadla, ko je Italija leta 1920. priključila Tolminsko. Leta 1947. je Tolminsko dobila in priključila Jugoslavija.

Po videmskem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo so spet do bre zveze med Čedadom in Tolminom. Ti prijateljski odnošaji se iz dneva v dan utrjujejo in takšni naj ostanejo v korist obeh držav.

SPOMLADANSKI VELESEJEM V ZAGREBU

29 razstavljalcev iz naše dežele

Večina tvrdk je iz Furlanije, ki razstavljajo blago za široko potrošnjo. Odpirajo se vedno večje možnosti za blagovno izmenjavo s sosedi

Po sedmih letih se je Italija spet uradno udeležila spomladanskega velesejma v Zagrebu. Značilnost italijanske udeležbe je predvsem v prisotnosti podjetij iz naše dežele. Tako razstavlja na tem sejmu kar 29 podjetij in tvrdk iz dežele Furlanija-Juljska Benečija.

Našejm jih kar po abecednem redu: Ampex iz Trsta (gospodinske potrebščine), Battiferro iz Maniaga (gradbeno orodje), Benedetti iz Pasian di Prato (otroške igračke), Brandolin iz Trsta (gospodinske potrebščine, sanitarije), Caselli Fortunato iz Vidma (razno orodje), Centazzo Patin iz Maniaga (noži), Casa della penna iz Vidma (kemični svinčniki), Commissionaria edile di Udine (tapete), Corbellini iz Vidma (litine), Cosatto di Loris iz Martignacca (gospodinske potrebščine), Di Barto-

lo iz Maniaga (gospodinski pribor), Domenico del Bianco (tiskarski izdelki in klišaji), Ermes iz Trsta (sanitarije in gradbeni material), Faima iz Spilimberga (gradbeni stroji), Farm di F. Cellini (noži), Gregorat iz Vidma (predilni stroji), Rama iz Trsta (gradbeni stroji), Schneider Lodovico iz Trsta (stroji za embalažo masla), Società Industriale Cortello - SIC iz Pavia di Udine (hladilne naprave), Silcap - Pantofoleria Friulana iz Tiverracco di Majano (copate), Silcar iz Tavagnacca (avtomobilске cisterne), Simex iz Čedadu (plastični material), Solari iz Vidma (ure in elektronske naprave), Spighi iz Vidma (pohišstvo), Tellini succ. di F. Job (tekstil in konfekcija) in Zanussi iz Pordenona (električni gospodinski aparati).

Minoranza etnica equiparata e tutelata

Gli Slavi della Lusazia hanno trovato la loro patria

(seguito dal numero precedente)

Fu il Partito socialista (SED) a proporre nell'allora Regione sassone di dare validità giuridica alla equiparazione degli Slavi della Lusazia, il che veniva infatti realizzato con la «Legge sulla tutela dei diritti della popolazione della Lusazia» approvata il 23 marzo 1948 dal Parlamento sassone. Una tale disposizione ha decisamente contribuito ad instaurare stretti, fraterni rapporti fra la popolazione slava della Lusazia e quella tedesca. Essa ha costituito un rapporto all'ulteriore ricostruzione democratica, alla cooperazione degli

democratica tedesca una posizione equiparata e apprezzata in tutti i domini della vita sociale». VI Congresso della SED, 1963.

A dimostrare eloquentemente che nella Repubblica democratica tedesca si va formando sempre più una comunità umana socialista e che gli Slavi della Lusazia godono di piena equiparazione politica e sono coscienti della loro corresponsabilità sociale, sta il fatto che oggi a fianco dei loro amici tedeschi 2.300 Slavi svolgono attività come deputati nelle assemblee popolari — da quella comunale su su fino alla Camera popolare ed al Con-

tedesca. Nel 1945 non c'erano che 6 Slavi della Lusazia che avessero la qualifica pedagogica, oggi sono 1.000. Scrittori slavi si son fatto un nome nella letteratura mondiale: le opere del Premio nazionale Jurij Brezan sono state tradotte in una quindicina di lingue. Lavori di artisti figurativi degli Slavi della Lusazia li trovate nelle Mostre delle capitali europee. Tre Slavi della Lusazia sono titolari del Premio nazionale. Il governo della Repubblica democratica tedesca ha fondato il Premio «Čišinski», intitolato al massimo poeta degli Slavi della Lusazia. L'Ensemble folkloristico slavo, istituito nel 1951, ha dato finora oltre 2.000 spettacoli totalizzando 2.700.000 spettatori. Le sue tourné hanno registrato successi nella Mongolia popolare e a Mosca, nella Germania occidentale e negli Stati balcanici nonché affermazioni alle eliminatorie d'Arte folkloristica in Gran Bretagna. Il Teatro popolare tedesco-slavo di Bautzen ha allestito in quest'ultimo ventennio 92 nuovi lavori teatrali. Un eminente posto in campo slavistico ha raggiunto l'Istituto di etnologia slava presso l'Accademia delle Scienze di Berlino. La licenza di maturità hanno finora conseguito complessivamente 874 allievi alle due scuole d'obbligo dodicennali slave in Cottbus e Kleinwelka «Radio DDR» dedica settimanalmente 270 minuti trasmissioni in lingua slava. Nell'ultimo decennio la VEB Domovina Verlag ha pubblicato oltre 1.000 nuovi titoli di cui quasi la metà libri scolastici.

Tutti questi fatti testimoniano della sagacia e promotrice opera che ha saputo svolgere, ai fini d'una piena realizzazione delle aspirazioni della minoranza etnica degli Slavi della Lusazia, la politica delle nazionalità della Repubblica democratica socialista tedesca, la quale così ha dato agli Slavi della Lusazia, che da secoli la sognavano, finalmente una patria.

Usanze popolari degli slavi della Lusazia tramandate per secoli di generazione in generazione: Uova pasquali vengono pitturate.

Slavi della Lusazia nell'opera di sviluppo politico, economico e culturale in atto nella Repubblica democratica tedesca.

Sul fondamento di detta legge sono state poi emanate ulteriori disposizioni miranti a tutelare i diritti degli Slavi, ed anche nella Costituzione della Repubblica democratica tedesca sono formulati i problemi di fondo della politica della Repubblica democratica tedesca nei confronti della minoranza etnica degli Slavi della Lusazia.

Nella Repubblica democratica tedesca gli Slavi hanno trovato la loro prima, vera patria. «Nella comunità dell'edificazione socialista la minoranza nazionale degli Slavi della Lusazia ha superato l'arretratezza, ch'era il retaggio di un passato d'oppressione, ed occupa oggi nella Repubblica

siglio di Stato — e che circa 4.000 Slavi fanno parte delle commissioni permanenti delle rappresentanze popolari e delle loro sezioni.

Il giurista dr. Helmut Keil esplica la sua attività presso la Corte suprema della Repubblica democratica tedesca, la economista degli Slavi della Lusazia Maria Schneider è membro del Consiglio di Stato della Repubblica democratica tedesca, professori slavi insegnano alle università di Berlino e Lipsia, ingegneri e tecnici slavi danno il loro considerevole apporto allo sviluppo della petrolchimica.

Sul solido fondamento di questo nuovo ordine sociale la vita spirituale e culturale degli Slavi della Lusazia ha potuto evolversi come non mai. Circa 1500 esponenti del ceto intellettuale hanno avuto la loro formazione nella Repubblica democratica

VELEBLAGOVNICA
nama
LJUBLJANA

vaš čas pridobi vso svojo vrednost!

industria orologerie speciali e apparecchi elettromeccanici

UDINE
Via Cavour 4
Tel. 0432 2-3

s poslovalnicami:

- « TRGOVSKA HIŠA », Tomšičeva ul. 2
- « Blagovnica s stanovanjsko opremo », Wolfova ul. 1
- « KONFEKCIJA ELITA », Čopova ul. 7

Obiščite nas in nam zaupajte svoje želje tudi v letošnjem letu!

za naše mlade bralce

Trije bratje

Živel je mož, ki je imel tri sinove in nobenega drugega premoženja kakor samo hišico, ki je v nji prebival. Po očetovi smrti bi vsi sinovi radi imeli hišico, oče pa je vse enako ljubil in ni vedel, kako naj stori, da ne bo nobeden izmed njih prikrajšan; hišice pa tudi ni maral prodati, da bi denar razdelil med sinove, ker jo je bil podedoval po pradedih. Tedaj se je nečesa domislil, poklical je sinove in jim rekel: « Pojdite v širni svet in naučite se kakega pametnega rokodelstva. Ko se vrnete, bo vsak pokazal, kaj se je naučil. Kdor bo najboljši mojster v svoji stroki, temu zapustim hišo ».

Sinovi so bili zadovoljni; najstarejši je sklenil postati kovač, drugi je hotel postati brivec, a najmlajši sabljač. Dogovorili so se, kdaj se vrnejo, in nato so se odpravili v svet. In kakor nalašč: vsak izmed bratov je našel dobrega mojstra, ki se je pri njem temeljito izučil. Kovač je koval celo kraljeve konje in si je mislil: « Nič mi ne more spodleteti, jaz dobim hišo ». Brivec je bril samo odlično gospodo in je mislil, da je hiša že njegova. Sabljač je dobil marsikak udarec, a vsakokrat je stisnil zobe in se ni dal ugnati, kajti mislil je: « Če se bom bal udarcev, ne dobim hiše ».

Ko je potekel dogovorjeni čas, so se sinovi vrnili v očetovo hišo. Niso pa našli prave priložnosti, da bi pokazali vsak svojo umetnost, zato so sedli skupaj, da bi se posvetovali. Ko so tako sedeli, priteče zajec preko polja.

« Oho, kakor bi te poklical, » je rekel brivec, vzel milo in skodelico, mešal in penil tako dolgo, da je pritekel do zajčka, ga v polnem teku namilil ter mu mojstrsko obril brke, ne da bi ga kaj ranil.

« To mi je všeč, » je rekel oče, « če se brata boljše ne izkažeta, je hiša tvoja ».

Ne dolgo nato se je mimo pripeljal gospod v vozu v največjem diru. « No, oče, zdaj boste videli, kaj znam, » je rekel kovač in se pogljal za vozom. Dohitel ga je, v diru odtrgal konju vse štiri podkve in jih dirjajočemu zopet na novo pribil.

« Pravi junak si, » je rekel oče, « tako dobro si izpeljal svojo nalogo kakor tvoj brat; sedaj res ne vem, komu naj dam hišo? ».

Tedaj je rekel tretji: « Dovoli, oče, da tudi jaz pokažem, kaj znam ». Ker je pričelo deževati, je izdrl svoj meč in ga sukalo tako spretno nad očetovo glavo, da ni padla nanj niti kaplja dežja. Ko je pričelo deževati bolj in bolj, je sabljač čim dalje in hitreje vih-tel in sukalo svoj meč nad očetovo glavo, da je ostal oče popolnoma suh, kakor bi bil pod najbolj varno streho. To je bilo očetu tako všeč, da je začuden rekel: « To je bilo najbolj mojstrsko delo; hiša je tvoja! ».

Ostala brata sta bila s tem za-

dovoljna. Ker so se bratje med seboj ljubili, so ostali vsi skupaj v hiši in izvrševali vsak svojo obrt; ker so bili tako spretni in dobro izučeni, so zaslužili dosti denarja. V zadovoljstvu so živeli skupaj do konca življenja. Ko je eden izmed njih zbolel in umrl, sta tudi ostala dva od same žalosti zbolela in kmalu umrla. Ker so se vsi trije v življenju tako zelo ljubili, so vse tri položili v isti grob.

Prvi Maj

Prvi maj je praznik vseh ljudi, ki delajo; delavcev v tovarni in vseh drugih ljudi, ki delajo kjerkoli. Pri nas in povsod na svetu je tako. Na ta dan se veselimo in počivamo. Praznujmo ga kar se da veselo in zadovoljno še mi!

Volk in človek

Lisica je pripovedovala volku, kakšno moč ima človek. Nobena žival se mu ne more ustavljati in edino z zvijačo se lahko pred njim branijo.

Tedaj je rekel volk: « O, da bi samo videl človeka, takoj bi se ga lotil ».

— Tu ti lahko pomagam, — je rekla lisica, — le pridi jutri zgodaj k meni in jaz ti ga pokažem.

Drugo jutro je volk pravočasno prišel in lisica ga je vodila na pot, po kateri je vsak dan šel lovec.

— Najprej je prišel po poti star, odslužen vojak. « Ali je to človek? » je vprašal volk. — Ne, — je odgovorila lisica, — ta je že bil človek.

Nato je prišel deček, ki je šel v šolo. « Ali je to človek? » — Ne; ta šele bo človek.

Končno je prišel lovec s puško na rami in z lovskim nožem ob strani. Tedaj je rekla lisica volku: — Vidiš, tam prihaja človek. Tega se loti. Jaz moram nazaj v svoj brlog.

Tedaj je šel volk nad človeka. Ko ga je lovec zagledal, je rekel: « Škoda, da nisem vzel nobene kroglice s seboj ». Pomeril je in sprožil svinčenih rznovolkov glavo. Volk je bolešno spačil obraz, toda pogumna ni izgubil. Nameril je korak na lovca. Tedaj je lovec po-

novno sprožil. Volk je bolečino zatajil in lovca zgrabil. Ta pa je potegnil svetel lovski nož in zadal volku v levo in desno stran par bodljajev, da je ves krvaveč in strašno rjoveč pričel bežati. Zatekel se je k lisici v brlog.

— No, brat volk, — je rekla lisica, — kako si opravil s človekom? —

« Oh, » jo odgovoril volk, « nisem si predstavljal, da ima človek tako moč. Najprej je vzel z ramena nekakšno palico in je vanjo pihnil. Tedaj mi je nekaj priletelo v obraz in v glavo ter me je hudo zaskalelo. Nato je pihnil še enkrat v palico in mislil sem, da se mi bliska pred nosom in da pada toča po meni. Ko sem mu prišel že čisto blizu, je privlekel nekaj svetlega in me tako obdelal, da bi bil kmalu mrtev obležal ».

— Vidiš — mu je rekla lisica, — kakšen bahač si. —

Solzice

Ponosna Pomlad je vsa v cvetju pridirjala na sončnem žarku, sedla je na vejico robide pred okni in se nasmejala. Njen smeh so slišali otroci, odprli so okna na stežaj in pozdravili gostjo.

« Hej, otroci, ujemite me! » je zaklicala hudomušna Pomlad, izpodbodla je sončnega konjiča in oddirjala.

Otroci so brž prignali svoje konje — dolge leskove palice — in se zapodili za bleščečo sledjo Pomladi.

Otroci v vrt — Pomlad na livado. Otroci na livado, a Pomlad jim že maha z zelenih žitnih polj. Prijedili so na polja, Pomlad že kliče z roba daljnega bujnega gozda. V gozdu se je na otroško konjenico vsipal opojen vonj. Tu je Pomlad nasula otrokom v mehko travo drobnih belih zvončkov brez števila.

« Glejte, solzice! » so iznenada zavriskali otroci in so jih začeli trgati.

In naslednji dan je babica vsakega konjenika imela na mizi šopek dišečih solzic.

Vida Brest:

SRNICA

Bili smo visoko gori v gozdovih, vse okoli nas pa sovražna vojska. V vasi ni bilo mogoče, mi pa smo bili mladi in lačni.

V tistih časih je bilo v gozdovih toliko divjadi, da si jo srečaval na vsakem koraku. Ob partizanih so še plašljive srnice postale tako zaupljive, da se niso na paši skorajda nič vznemirjale, če je šla kolona mimo njih.

Ste že videli srno? Tako srno sredi gozda, sredi rosne jase, ko napeto strmi v smer, od koder piha veter in lovi vase vonje, ki ji po-vedo več kot oči.

Ah, mislim, da je srna najlepša med gozdnimi živalmi.

Glejte, in določili so nas troje, da gremo na lov in ulovimo srno, ker smo bili lačni in je bilo treba poskrbeti za želodce.

Šli smo tiho mimo stoletnih dreves, neslišno smo bredli po rosni travi in jasad in oprezali za srno, ki jo moramo ubiti. Vedeli smo, da jo bomo kar naenkrat zagledali.

odgovoril Janezov pogled. Nato pa sta se oba ozrla k meni in pogled obeh je vedel:

« Kaj še čakaš Poderi jo! ».

Toda tam čisto v globini oči je bilo zapisano drugače:

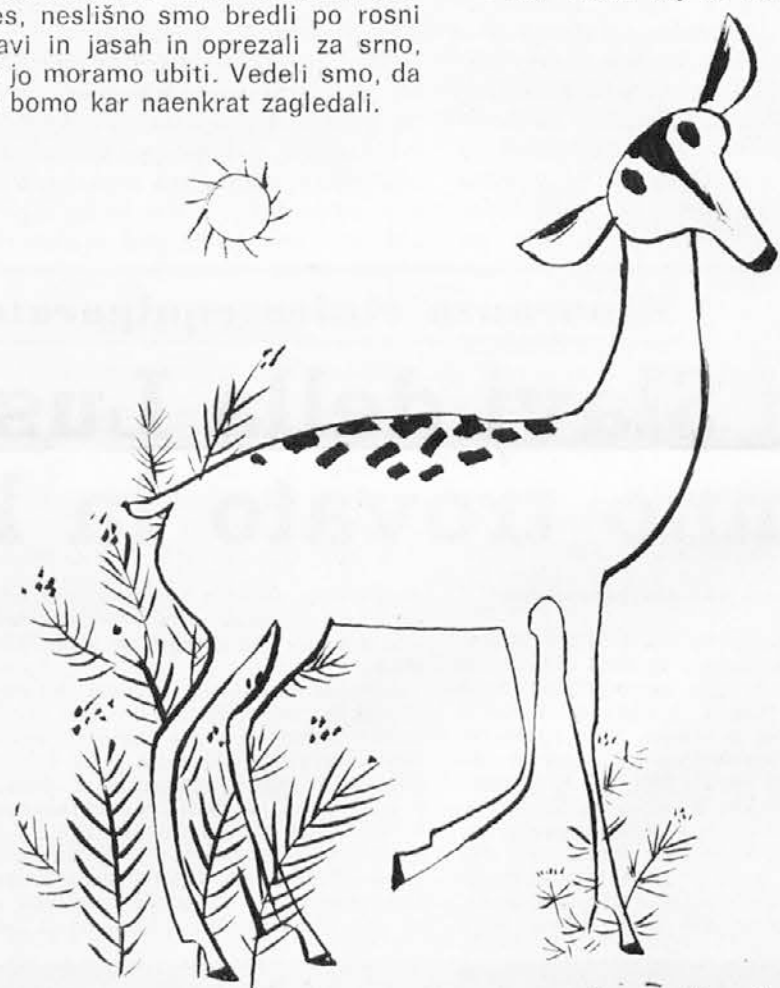
« Ne morem. Prelepa je in nič mi ni storila... ».

Prebrala sem ono drugo v očeh in sklonila glavo.

Srnica pa je še vedno stala tam sredi jase. Napeto je zrla v smer, od koder je pihal veter; bila je lepa, kakor bi jo sklesal umetnik. Ni nas opazila in ni slutila nevarnosti.

Tokrat pa, glejte, je Janez vstal. Vstal je naglas, da je počila pod njim suha vejica. Srna sredi jase je bila spet prazna in vsa lesketajoča se od rose in sonca.

« Na, vidiš, kaj si naredil, » je

Zur Lischke

Da. Stala je sredi široke jase in prvi sončni žarki so se lovili v rosi, ki je ležala na visoki travi. Veter je pihal od nasprotne smeri in srna je stala tako, da smo jo videli od vseh strani.

Čisto tiho smo ležali ob robu jase in jo gledali. Morda smo ležali tam že neznansko dolgo in ves ta čas se srna ni zganila.

Janez je pogledal Miho. In pogled je povedal zgovorneje od besed:

« Ali jo boš? Daj! ».

« Zakaj bi jaz? Ti jo daj! » je

rekel Miha očitajoče. A to, kar je rekel, ni bil očitek. Saj so se mu oči smejale veselo in srečno.

In ko smo se potem spogledali, smo se hkrati nasmehnil in od-dahnili. Janez je stopil naprej in midva z njim. Tam sredi jase, prav tam, kjer je stala prej srna, se je Janez ozrl nazaj in dejal:

« Mesa ne bo. Že nismo za tako reč. A za maline vem. Pojdimo ponje! ».

No, taki smo pač bili! A tista hajka, kajpak, se je nekega dne tudi končala.

Kako je prišel Marjan prvič iz šole

Kovačeva mama je čakala prvič pri oknu Marjana. Vsak čas bi moral priti prvič iz šole, ko ga je tako čakala, je opazovala ljudi, ki so prihajali izza ogla in šli mimo hiše. Nekateri so bili nasmejani, drugi spet tihi in zamišljeni.

Kovačeva mama bi tako rada videla, da bi prišel izza ogla tudi Marjan tih in zamišljen. Tihi in zamišljeni ljudje so učeni. Mogoče bo postal zdravnik, ki nam bo podaljševal življenje še najmanj za sto let. Morda bo inženir in bo prvi izumil stroj, ki bo opravljal namesto človeka vse, kar si bo želel. Kdo naj ve, kaj bo Marjan, ki bo prišel izza ogla tih in zamišljen,

Marjan je res prišel izza ogla, a ni bil tih in zamišljen. Jokal je.

Mama mu je šla v velikih skrbih nasproti. Njen učenjak je prihajal ves skrušen po stopnicah in še jokal.

« Kaj se je zgodilo, Marjan? » ga je vprašala mamica.

Marjan pa samo:

« Oooo! ».

« Si bil zaprt? » je bila mama v skrbih.

« Neee! ».

« Si padel? ».

« Neee! ».

« Te je kdo pretepel? ».

« Neee! ».

« Ja, kaj se ti je pa potem zgodilo? ».

« Lačen sem! ».

Lisica in mačka

Lepega dne je srečala mačka v gozdu gospo lisico. Mačka si je mislila: pametno in previdno je, če teto lisičko prijazno nagovorim — nič se ne ve, kaj vse na svetu prav pride. Prijazno jo je nagovorila: « Dober dan, ljuba gospa lisica, kako vam gre v teh težkih in dragih časih? ». Lisica je napihnjena same ošabnosti, gledala mačko od nog do glave in dolgo ni vedela, ali naj odgovori ali ne.

Končno je vendarle rekla: « Oj, ti uboga sladkosneda, ti pisani norček, nikdar sita mišelovke, kaj ti pride na misel? Ti se celo predrzneš vprašati, kako se mi godi? Kje si se tega učila? Koliko umetnosti neki razumeš? » — « Hm, jaz razumem samo eno umetnost, » je previdno odgovorila mačka. — « Kakšna pa je ta umetnost? » jo je vprašala lisica.

« Kadar me preganjajo psi, lahko splezam na drevo in se rešim ». — « Ali je to vse? », je rekla lisica. « Jaz razpolagam z nad sto umetnostmi, povrh tega imam pa še polno vrečo zvijač. Kar smiliš se mi; pojdi z menoj, naučiti te hočem, kako ubežiš psom ».

Zdajci je prišel v bližino lovec s štirimi psi. Mačka je urno skočila na prvo drevo, splezala v vrh in se skrila med listje in vejve. — « Odvežite vrečo, gospa lisička, odvežite vrečo! » je klicala mačka lisici. V tem pa so psi že zgrabili lisico in jo močno držali.

« O joj, gospa lisička! » ji je klicala mačka, « zakaj ste ostali na zemlji z vašimi sto umetnostmi?! Če bi mogli samo tako plezati kakor jaz, se vam sedaj ne bi bilo treba tresti za svoje življenje ».